

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

The Sufficiency Economy Philosophy in School Administration Based under Prachuap
Khiri Khan Primary Educational Service Area Office 1

ปฐวี ธงสอาด

Pathawee Thongsa-ard

ครู โรงเรียนสมาคมเลขานุการสตรี

Teacher, the Association of Women Secretaries School

E-mail: nutsatanistz@gmail.com/

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 (2) เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำแนกตามสถานภาพ ขนาดโรงเรียน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แนวคิดการบริหารสถานศึกษาเป็นกรอบการวิจัย พื้นที่วิจัยคือโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครู จำนวน 317 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางของทาร์โร ยามาเน่ (Yamane) และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ T- test และวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับการปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (2) การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำแนกตามสถานภาพ ขนาดโรงเรียน สรุปได้ดังนี้ (ก) ผู้บริหารและครูที่มีสถานภาพต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ข) ผู้บริหารและครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การบริหารสถานศึกษา สถานศึกษา การบริหารการศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

This article employs the philosophy of sufficiency economy as its framework to investigate school administration within the Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office 1, with two main objectives: (1) To evaluate the performance of school administration. (2) To conduct a comparative analysis of school administration performance.

This quantitative research study involves a sample group of 317 executives and teachers. The sample size is determined using Taro Yamane's table (Yamane) through a simple random sampling method. Data is collected using questionnaires as the primary research instrument. The research findings indicate that: (1) Performance Evaluation: The evaluation of school administration performance with in Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office 1, when assessed in the context of the sufficiency economy philosophy, consistently indicates a high level of practice. In other words, the administration of educational institutions in this area appears to align well with the sufficiency economy principles. (2) Comparative Analysis: The study conducts a comparative analysis based on the sufficiency economy philosophy and categorizes the analysis by status (executives and teachers) and school size: (a) Status Comparison (Executives and Teachers): The research suggests that there are not statistically significant differences in how executives and teachers perform in terms of adhering to the philosophy of sufficiency economy in the overall administration of educational institutions, at the 0.05 significance level. (b) This implies that both executives and teachers exhibit similar levels of alignment with the sufficiency economy principles in their administrative roles. School Size Comparison: When comparing school administration based on different sizes of schools, the research findings indicate that there are not statistically significant differences in adherence to the philosophy of sufficiency economy in school administration, at the 0.05 significance level.

Keywords: Philosophy of Sufficiency Economy, School Administration, School, Educational Administration, Basic Education

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 ประเทศไทยต้องเผชิญกับความท้าทายและมุ่งพัฒนาประเทศไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมยุค 4.0 ทั้งด้านความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลแบบก้าวกระโดดที่ส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมประเทศ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่ส่งผลให้ประเทศเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ ทักษะคน ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม และพฤติกรรมของประชากร ที่ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ การเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศที่ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายและเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว รวมทั้งระบบการศึกษาที่ยังมีปัญหามากมายประการนับตั้งแต่ปัญหาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาของคนไทยในทุกๆระดับ จุดอ่อนของระบบการศึกษาและการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยี การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ยังไม่เหมาะสม ขาดความคล่องตัว มีความเหลื่อมล้ำในด้านโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา รวมทั้งปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และการขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะของคนไทยส่วนใหญ่ ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา การจัดการศึกษาเป็นกลไกหลัก ในการขับเคลื่อนประเทศได้กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี พ.ศ. 2560-2579 ซึ่งส่วนหนึ่งได้ยึด “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” จะเป็น

การนำประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนในอีก 20 ปีข้างหน้า (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) การนำปรัชญานี้มาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาในประเทศไทย จึงเป็นการนำหลักการที่ยั่งยืนและสมดุลมาใช้ในการจัดการศึกษาของประเทศ เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของประชากรในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และรองรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้น

กระทรวงศึกษาธิการมีความตระหนักในภารกิจและให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนซึ่งเป็นศูนย์กลาง ของการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 13 พ.ศ.2565 - พ.ศ.2570 (สำนักงานสภาพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี, 2565) ในการกำหนดทิศทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ให้ประเทศสามารถก้าวข้ามความท้าทายต่าง ๆ เพื่อให้ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศ พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนามาตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง” ตามเจตนารมณ์ของยุทธศาสตร์ชาติได้ อาศัยหลักการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยสืบสาน รักษา ต่อยอดการพัฒนาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ผ่านการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศอย่างมีเหตุผล ความพอประมาณ ภูมิคุ้มกัน บน ฐานของความรู้ คุณธรรม ความเพียร และความสมดุลของการกระจายโอกาสเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ระหว่าง กลุ่มคนและพื้นที่ รวมถึงการบริหารจัดการของประเทศให้พร้อมรับมือกับความเสี่ยงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลง ทั้งภายนอกและภายในประเทศ นอกจากนี้ในการวางแผนและการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติต้องอาศัย องค์ความรู้ทางวิชาการที่รอบด้านและพิจารณาด้วยความรอบคอบ ควบคู่กับการยึดถือผลประโยชน์ของ ประชาชนส่วนรวมเป็นที่ตั้งและมุ่งมั่นผลักดันให้การพัฒนาบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูถือได้ว่าเป็นผู้มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการบริหารจัดการศึกษานำ นโยบาย มาสู่สถานศึกษาและส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคลในสถานศึกษา เพื่อยกระดับการศึกษาของคนไทยให้ เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ บริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง ภายใต้หลักความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดี เงื่อนไขความรู้และเงื่อนไขคุณธรรม ในทุกมิติ ทั้งด้านนโยบาย งบประมาณ บุคลากร สถานที่และชุมชน โดยจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกระบวนการของ หลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักในการคิดและปฏิบัติและพัฒนาอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ของสถานศึกษาเพื่อให้มีความพร้อมต่อการรับมือการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากสังคมโลกได้เป็นอย่างดี (ปรียานุช ธรรมปิยา, 2557) การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการบริหารสถานศึกษานั้น จึงต้องคำนึงถึงความสมดุลระหว่างการจัดการทรัพยากร การพัฒนาบุคลากร และการส่งเสริมคุณธรรมใน สังคม เพื่อให้การศึกษาของประเทศไทยมีคุณภาพและสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก พร้อมทั้งยกระดับคุณภาพ ชีวิตของประชากรอย่างยั่งยืน

ในฐานะผู้วิจัยเป็นราชการครูสนใจในการศึกษาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยศึกษาผู้บริหารและครู ในสถานศึกษามีการปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษาและพิจารณา จากสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง ในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนแตกต่างกันอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยจำแนกตามสถานภาพ ขนาดของสถานศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

อุณรัตน์ เสมามิ่ง (2560) กล่าวว่า การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการเสริมพลังให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาไปได้อย่างมั่นคงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ โดยให้ความสำคัญกับการสร้างรากฐานทางเศรษฐกิจและสังคมให้เข้มแข็งรักษาความสมดุลของทุนและทรัพยากรในมิติต่าง ๆ ตลอดจนสามารถปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้อย่างรู้เท่าทันและนำสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขและอุดมทุนเกื้อกูลกันของประชาชนชาวไทย

ธงชัย ตีมูลพันธ์ (2565) กล่าวว่า การบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การดำเนินงานภายในสถานศึกษาโดยการนำแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและการประพฤติปฏิบัติตน มาใช้ในกระบวนการดำเนินงานและ พัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ทั้งนี้ให้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางที่ต้องคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกัน รวมถึงการใช้ความรู้อะคุณธรรม ในการปฏิบัติงาน ตลอดจนเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ และสุจริต ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมรับ การเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

ศรประภา พงษ์หัตถาศิลป์ (2557) กล่าวว่า การพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นคือ การพัฒนาซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง ที่คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดี โดยอาศัยความรู้และคุณธรรมในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอนของบุคคล ในทุกระดับชั้น

สรุปได้ว่า หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างมากเพื่อสร้างความยั่งยืนและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมการศึกษา การบริหารทรัพยากรในสถานศึกษาต้องเน้นความสมดุลและความเพียงพอ เพื่อไม่ให้เกิดการสูญเสีย หรือการใช้ทรัพยากรที่ไม่จำเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การจัดการเงิน การวางแผนการใช้ ทรัพยากรบุคคล และการใช้พื้นที่ในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

วิไลวัลย์ พรหมมา (2562) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการในการพัฒนาบุคคลในสถานศึกษา เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความสามารถรวมไปถึงการมีคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งในการดำเนินงาน ดังกล่าวผู้บริหารจะต้องใช้ทั้งศาสตร์ และศิลป์เพื่อให้เกิดผลการพัฒนาและเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา และพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาชาติ

เกศรา ตุ่มคำ (2562) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาหมายถึงกระบวนการบริหารจัดการ กิจกรรมหรืออำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อให้เด็กนักเรียนได้รับการศึกษา และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามความมุ่งหมายของหลักสูตร

ธงชัย ตีมูลพันธ์ (2565) กล่าวไว้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการดำเนินงานต่าง ๆ ของกลุ่มบุคคลภายในสถานศึกษา โดยมีแบบแผนวิธีการและขั้นตอนในการดำเนินงานอย่างมีระบบเพื่อสมาชิก ในสังคมให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะ มีคุณธรรมและนำไปปฏิบัติในการดำรงชีวิตประจำวันได้

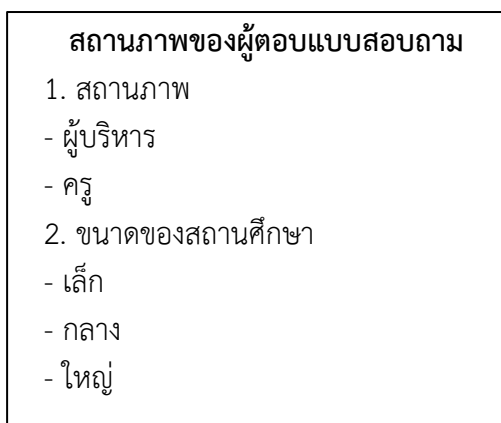
สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน การดำเนินงาน และการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพและมีผลสัมฤทธิ์สูงสุดในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน และสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา โดยรวมถึงการบริหารจัดการทรัพยากรต่าง ๆ เช่น งบประมาณการศึกษา อาคารเรียนรู้อุปกรณ์การเรียนรู้ และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้และพัฒนาความรู้ของนักเรียนอย่างเต็มประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

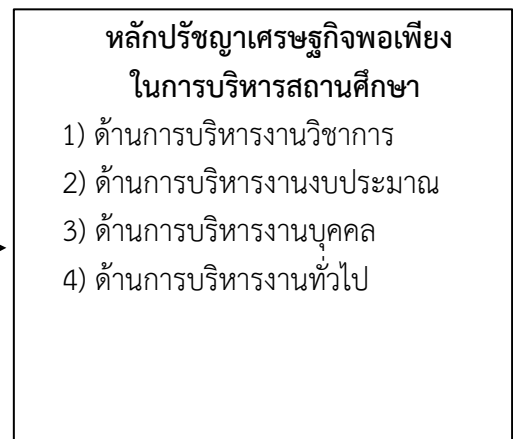
ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงของกระทรวงศึกษาธิการ (2551) ที่ได้กำหนดให้สถานศึกษานำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติและได้ศึกษาแนวทางของการบริหารงานสถานศึกษาซึ่งเป็นงานหลักหรือภารกิจหลักของสถานศึกษาที่ยึดตามแนวทางของกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ผู้วิจัยจึงนำมาปรับใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารงานสถานศึกษา 4 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ
- 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ
- 3) ด้านการบริหารงานบุคคล
- 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ พื้นที่วิจัย คือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ มีผู้บริหารและครุรวม มีจำนวน 1,521 คน จากโรงเรียนทั้งหมด 118 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครู ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 317 คน แล้วทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษาจำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นมากที่สุด ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)

การพัฒนาและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการศึกษาเพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. ศึกษารูปแบบการสร้างเครื่องมือแบบสอบถามในงานวิจัย วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ที่เกี่ยวข้องนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3. กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างแบบสอบถาม และออกแบบ แบบสอบถาม ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ โดยวิเคราะห์ สังเคราะห์ และผ่านการประเมินการยอมรับจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว

4. สร้างแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูล

5. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้วิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม กับวัตถุประสงค์ (IOC) สำหรับเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาคือ ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปถือเป็นข้อคำถามที่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์สามารถนำไปใช้ได้

7. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (try Out) กับครูผู้สอนและนักศึกษา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาค พบว่าได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.91

8. นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาคุณภาพแล้วมาจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 มีดังนี้

1. ระดับการปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 1 การปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

การปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา	การปฏิบัติ (n = 317)			
	$\bar{X}$	(S.D.)	ระดับ	อันดับที่
1.ด้านการบริหารงานงบประมาณ	4.49	0.81	มาก	1
2.ด้านการบริหารงานวิชาการ	4.48	0.82	มาก	2
3.ด้านการบริหารงานบุคคล	4.40	0.84	มาก	3
4.ด้านการบริหารงานทั่วไป	4.29	0.83	มาก	4
สรุปภาพรวม	4.42	0.78	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า การปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงาน บุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป มีค่าเฉลี่ยระดับมากตามลำดับ

2. เปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยจำแนกตามสถานภาพ ขนาดโรงเรียน

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำแนกตามสถานภาพ

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา	สถานภาพ				t	Sig (2-tailed)
	ผู้บริหาร (n = 48)		ครู (n = 269)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1.ด้านการบริหารงานวิชาการ	4.64	0.33	4.46	0.88	2.54	0.012
2.ด้านการบริหารงานงบประมาณ	4.52	0.52	4.49	0.87	0.26	0.792

3.ด้านการบริหารงานบุคคล	4.55	0.56	4.38	0.89	1.95	0.053
4.ด้านการบริหารงานทั่วไป	4.41	0.41	4.27	0.87	1.06	0.291
ภาพรวม	4.53	0.53	4.40	0.84	1.84	0.067

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีสถานภาพต่างกัน มีการปฏิบัติใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงาน งบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารงานทั่วไป ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ส่วนด้านการบริหารงานวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

การปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	(ss)	(df)	(Ms)	F	Sig.
ด้านการบริหารงานวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	8.94	2	4.47	6.84	0.001
	ภายในกลุ่ม	205.30	314	0.65		
	รวม	214.24	316			
ด้านการบริหารงบประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	9.20	2	4.60	7.17	0.001
	ภายในกลุ่ม	201.53	314	0.64		
	รวม	210.73	316			
ด้านการบริหารงานบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	8.94	2	4.47	6.52	0.002
	ภายในกลุ่ม	215.27	314	0.69		
	รวม	224.21	316			
ด้านการบริหารงานทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	12.90	2	6.45	10.01	0.000
	ภายในกลุ่ม	202.29	314	0.64		
	รวม	215.19	316			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	9.88	2	4.94	8.40	0.000
	ภายในกลุ่ม	184.58	314	0.59		
	รวม	194.45	316			

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า สถานศึกษาที่ขนาดแตกต่างกันมีการปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. การปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยภาพรวม อยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศรประภา พงษ์หัตถาศิลป์ (2557) ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยศึกษาสภาพระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของมาลีรัตน์ ทองแถม (2561) สภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน บ้านหัววัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 ทั้ง 4 ด้าน คือ 1. งานวิชาการ 2. งานงบประมาณ 3. งานบุคลากร 4. งานบริหารทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.00) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกประเด็น

2. ผู้บริหารและครูที่มีสถานภาพต่างกัน มีการปฏิบัติใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศรประภา พงษ์หัตถาศิลป์ (2557) ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า ครูที่มีตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับมอบต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เขต 1 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผู้บริหารและครูที่อยู่สถานศึกษาขนาดแตกต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอานนท์ กุลณะลา (2563) ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการ บริหารงานสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านประกอบด้วย การบริหารงานวิชาการ ด้านบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษามีประโยชน์สำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการบริหารงานในหลายด้าน ได้แก่ การส่งเสริมการบริหารงานวิชาการที่มีเหตุผลและสมดุล การใช้งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารบุคลากรด้วยความยั่งยืน และการบริหารทั่วไปที่รองรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจอย่างเหมาะสม ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาอยู่ในระดับสูง สะท้อนถึงความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการศึกษา

ของผู้เรียน รวมถึงการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ลดความเหลื่อมล้ำ และส่งเสริมคุณธรรมในสังคม การศึกษา ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การบริหารสถานศึกษามีความยั่งยืน ได้แก่

1. ความเข้าใจและการสนับสนุนจากผู้บริหาร ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดแนวทางและขับเคลื่อนนโยบายของสถานศึกษา การที่ผู้บริหารมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะช่วยให้สามารถวางแผนและดำเนินการได้อย่างเหมาะสม เช่น การตัดสินใจบนพื้นฐานของความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันในระบบการบริหาร อีกทั้งการสนับสนุนจากผู้บริหาร เช่น การจัดอบรม การจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสม ยังช่วยกระตุ้นให้บุคลากรทุกระดับมีความพร้อมในการนำหลักปรัชญานี้ไปปฏิบัติ

2. การบูรณาการในแผนงานประจำปี การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ควรเชื่อมโยงกับแผนงานประจำปีของสถานศึกษา เช่น การจัดการเรียนการสอน การวางแผนงบประมาณ และการพัฒนาบุคลากร การบูรณาการนี้ช่วยให้การดำเนินงานในทุกภาคส่วนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ลดความซ้ำซ้อน และเพิ่มความโปร่งใสในกระบวนการบริหาร

3. การนิเทศและติดตามผล การนิเทศและติดตามผลอย่างต่อเนื่องเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้มั่นใจได้ว่าการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมาย การตรวจสอบประสิทธิภาพของโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงการปรับปรุงและพัฒนาตามข้อเสนอแนะจะช่วยสร้างความยั่งยืน เช่น การตรวจสอบการใช้งบประมาณว่ามีความพอเพียงหรือไม่ การตรวจติดตามการพัฒนาคุณธรรมในสถานศึกษา

4. ความร่วมมือจากบุคลากรทุกระดับ ความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษาขึ้นอยู่กับความร่วมมือของทุกคนในองค์กร ทั้งผู้บริหาร ครู เจ้าหน้าที่ และนักเรียน การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการช่วยเหลือซึ่งกันและกันช่วยสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษา นอกจากนี้ การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงยังช่วยเพิ่มความสามัคคีในสถานศึกษา

5. การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม แต่ละสถานศึกษามีบริบทที่แตกต่างกัน การปรับตัวให้เหมาะสม เช่น การบริหารทรัพยากรตามความจำเป็น การออกแบบหลักสูตรและกิจกรรมที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในชุมชน การใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อลดค่าใช้จ่าย และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน เป็นแนวทางที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหาร

6. การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในบุคลากรทุกระดับเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา การเน้นคุณค่า เช่น ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความอดทน และจิตสำนึกเพื่อสาธารณะ ส่งผลให้บุคลากรสามารถตัดสินใจและดำเนินการต่าง ๆ อย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมและองค์กร ทั้งนี้ การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม เช่น โครงการพัฒนาจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม หรือการเรียนการสอนที่แฝงคุณธรรมในวิชาต่าง ๆ จะช่วยสนับสนุนให้การบริหารมีความยั่งยืน

การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยพัฒนาการศึกษาให้มีความสมดุลและยั่งยืน พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะแก่สถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดและ

ผู้เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. สถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการกำหนดและการดำเนินการนโยบายน้อมนำหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษาและบูรณาการในแผนปฏิบัติงานประจำปี

2. สถานศึกษาควรดำเนินการนิเทศ ติดตาม ปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินโครงการ การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการของสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมการดำเนินงานใหม่ ประสิทธิภาพและยั่งยืนมากขึ้น พร้อมทั้งนำผลการ ติดตามมาปรับปรุงพัฒนาการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาเรื่อง หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ผู้วิจัยขอ เสนอแนะแก่ผู้ที่จะทำการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. แนวทางการพัฒนาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา
2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เอกสารอ้างอิง

เกศรา ตุ่มดำ. (2562). การศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านแม่ชะบุ อำเภอสะเมิง จังหวัด เชียงใหม่ ตามกระบวนการ PDCA. (การศึกษาค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). แนวทางการบริหารสถานศึกษาพอเพียง. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ดี.

ธงชัย ตีมูลพันธ์. (2565). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในสว วิทยศึกษาวังสีทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษา เขต 2. (การศึกษา ค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษามหาบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ปริญานุช ธรรมปิยา. (2557). การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา (พ.ศ.2549-2557). กรุงเทพฯ: ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ.

มาลีรัตน์ ทองแถม. (2561). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้าน หัววัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษา เขต 2 สมุทรสาคร. (การศึกษา ค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกริก.

วิไลวัลย์ พรหมมา. (2562). การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ศรประภา พงษ์หัตถาศิลป์. (2557). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษาสมุทรสาคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต) สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี.

อานนท์ กุลนะลา. (2563). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). อดรรธานี: มหาวิทยาลัยราชธานี.

อุณารัตน์ เสมามิ่ง. (2560). การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกรณีศึกษา โรงเรียนเซนต์ยอแซฟกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่กาฬสินธุ์ เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.